

Kalotaszeg Reménye

„Várván a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését.” (Titusz 2:13)

25. szám, 2018. május

Keresztény szellemiségű havilap

A középlaki református templom (1906)

Egészségünk:

Mit tehetünk a hátfájdalmak elkerülése végett

Akár egy teher megemelésékor fellépő hasító fájdalom, akár a magas életkorral járó, „öregkori gyengeség, ami a gerinctől jön”, a háti fájdalmak sok esetben igen csak megnehezítik életünket. Jelen cikkünk felvilágosítást nyújt a háti fájdalmak eredetéről, megelőzéséről, illetve kezeléséről.

A gerincoszlop szerepe és szerkezete

A hátunk fontos szerepet tölt be szervezetünkben. Testünk tartóoszlopa, amint a hivatalos és orvosi megnevezés is mutatja – *gerincoszlop* (coloana vertebrală). Közhasználatban ugyan hátgerincként használatos, cikkünkben gerincoszlopként fogunk utalni rá. Vidéki környezetben hiszem, hogy néha találkoztunk már evvel a csontos szerkezettel, baromfi vagy lábasjószág levágásakor.

(folytatás a 2. oldalon)

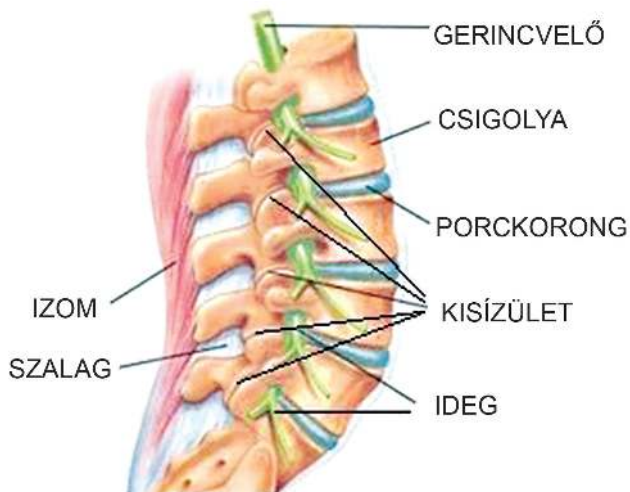
Egészségünk: Mit tehetünk a hátfájdalmak elkerülése végett

(folytatás az 1. oldalról)

Megfigyelhettük, hogy a gerincoszlop felsorakoztatott csontokból, úgynevezett *csigolyákból* áll, amik jól egymáshoz vannak kapcsolva. Ugyanakkor a gerincoszlop közrezár egy henger formájú

teret, amin keresztül a gerincvelő fut végig.

Az emberi gerincoszlop is ugyanolyan szerkezetű, avval a sajátossággal, hogy az ember, mint két lábon járó élőlény, függőleges állású gerincoszloppal rendelkezik. Ha a tartóerők szempontjából

A gerincoszlop felépítése

vizsgáljuk az emberi gerincoszlopot, a négylábú állatokéval szemben, megállapíthatjuk, hogy az emberi gerincoszlop az egész felsőtest tartásáért felelős, míg az állatoknál már négy láb biztosítja a tartást. És éppen ez a tulajdonság teszi

a gerincoszlopunkat sebezhetőbbé az állatokénál. Azok a betegségek amik a gerincoszlopunkat érintik, állatoknál kivételszámra mennek.

Tekintsük gerincoszlopunk felépítését: Amint mondtuk, csigolyákból áll, amiket orvosilag 7 nyaki-, 12 mellkasi-, 5 ágyéki-, és 5 keresztcsigolyákként tartathatunk számon. A mellkasi csigolyákhoz a bordák kapcsolódnak (12 pár). A keresztcsigolyák tulajdonképpen egyetlen csontot képeznek, a keresztcsontot, aminek a végéhez kapcsolódik a kis farokcsont.

Fontos megjegyeznünk, hogy gerincoszlopunknak – oldalból nézve – kanyarulatai vannak. Nyakunk és derekunk homorú, beeső, míg hátunk mellkasi része, illetve kereszt- és farokcsontunk domború. A csigolyák hátul egymással kapcsolódva ízületeket képeznek. Elöl meg szabályosan egymásra tevődnek a csigolyák oszlopszerű hengerei. Ezek között található a csigolyákközi korong vagy porckorong (disc intervertebral) aminek a külső gyűrűje rostos, szivós állagú, míg belső magja kocsonyaszerű.

Az ízületek és a korongok biztosítják a gerincoszlop rugalmasságát. A csigolyák kapcsolódásánál hézagok képződnek, ezeken keresztül lépnek ki a gerincvelőből származó idegek.

Gerincszakaszok:

(Agytörzs)

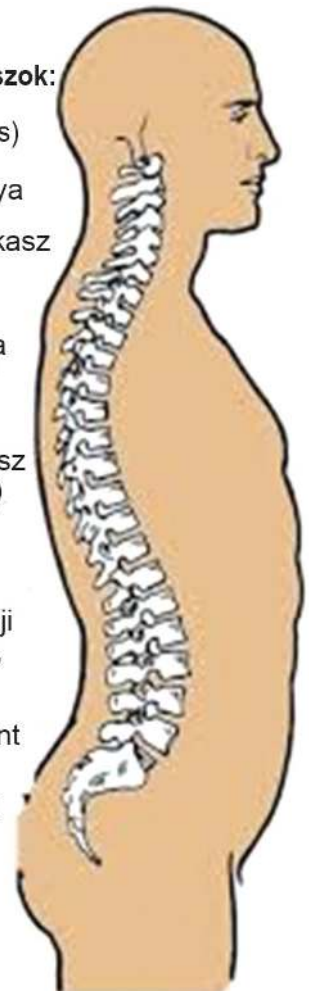
7 csigolya
nyaki
gerincszakasz

12 csigolya
a mellkas
területén,
mellkasi
gerincszakasz
(hátközép)

5 deréktáji
csigolya,
ágyéki

Keresztcsont

Farokcsont

A gerincoszlop felosztása

Tartalom

Kalotaszeg Reménye

25. szám, 2018. május

Egészségünk	1
Utam Istennel.....	7
A Biblia válaszol.....	9
Kalotaszegi mese.....	15
Kalotaszegi Angolóra	20
Kalotaszegi Istenes vers.....	24

Mitől fájhat?

Most szemléljük a háti fájdalmak eredetét, azaz mitől szokott fájni a hátunk. Általában véve háti fájdalmak többféle módon állhatnak elő. Orvosilag ki kell zárni a ritkább, de súlyosabb okokat. Legtöbbször háti fájdalmak testi megerőltetés, súlyos tárgyak emelése nyomán szoktak előállni. Ha a beteg nem erről vall, ha egyáltalán nem emlékszik egy kimondott „emelési balesetre”, ha nem végzett megerőltető munkát, esetleg „túl fiatal még, hogy fájjon a háta”, ha láza van, ha éjjel meg pihenéskor jobban fáj mint nappal, „a munka hevében”, akkor további kivizsgálások szükségesek. Mint említettük azonban, az esetek túlnyomó részében egy fizikai, mechanikus bántalom következtében állnak elő a fájdalmak.

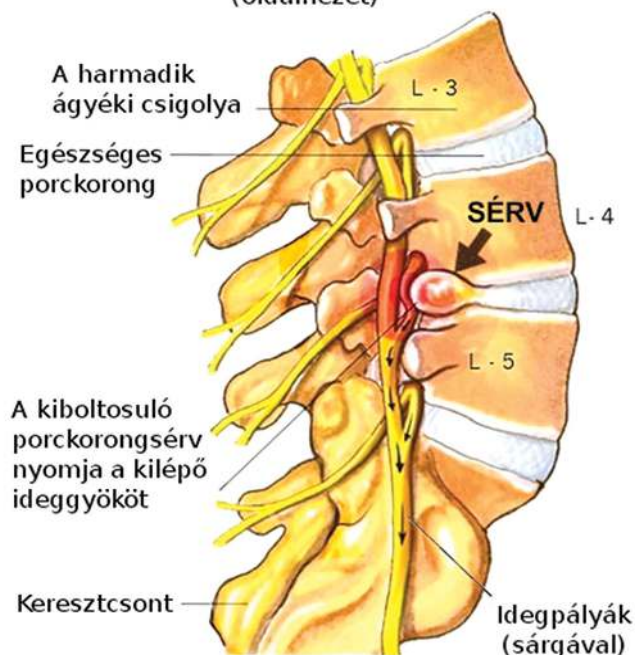
A tipikus eset, amikor valaki egy súlyos teher emelése során összeroskad, nyög a fájdalomtól és 1-2 hétig munkaképtelenné válik a fájdalmak miatt. Ami ilyenkor történni szokott, az a csigolyák közötti porc túlságosan nagy teher alatt való *kis elmozdulása*, aminek következtében *nyomni kezdi a mellette futó ideget*. Ezt szoktuk

idegbecsípődésnek nevezni, és bizonyos értelemben az is. Mihelyt az ideg belülről, azaz a gerincoszlop irányából nyomódik, a szervezet egy reakcióval válaszol, a gerincoszlop körüli izmok összehúzódásával, ami a porckorong további kilépését akadályozza. Ez a reakció ugyan fokozza a fájdalmat, de meggátolja ezen kisebb elmozdulás további súlyosbodását.

Porckorongsérv

Amit az előbb körülírtunk, az enyhébb esetet jelent. A szervezetnek vannak védekező fogásai, amik sajnos nem mindig elegendőek. A kor előrehaladtával, ha többször fordul elő hasonló eset, vagy egy súlyosabb megerőltetés lép fel, előállhat az amit *porckorongsérvnek* nevezünk (*hernie de*

Porckorongsérv (oldalnézet)

Porckorongsérv

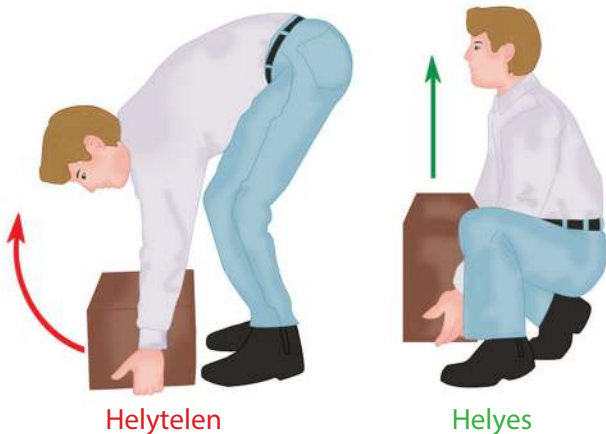
disc.) Közszájon hátgerincsérvként forog. Ez alkalommal nem egy kis elmozdulásról beszélünk, hanem a porckorong belső, kocsonyás részének kilépéséről. Ez egy nagyobb ártalmat jelent az ideg számára. Az ideg károsodása kimondott tünetekhez vezet, amiket az orvos a testi kivizsgálás során észlel.

A porckorongsérv sebészetileg sikeresen kezelhető. Manapság a porckorongsérvet többnyire mágneses rezonanciával állapítják meg. Ez egy olyan vizsgálat, ami során a páciens egy nagy gépezet odúszerű nyílásába fekszik, a gép pedig rétegenként képeket készít a testről. Ebben az esetben a gerincoszlopról. Ez a vizsgálat hazánkban elérhető, de sajnos állami kórház útján viszonylag hosszú várési idővel, míg privátban magas költséggel kell számolni.

Hátfájdalmak esetén az orvosi eljárás a következő: előbb a gyógyszeres kezelés, pihenés, gyógytorna bevetendő, rend-

A barna kenyér és ugyanígy, a zöldségek meg gyümölcsök tartalmazzák a csontok és az ízületek egészségéhez szükséges kalciumot és egyéb ásványi sókat

Helyes testtartás teher felemelése esetén

szerint ez enyhülést hoz. Ha természetellenesen hosszú ideig tartanak a tünetek (több mint 3-6 hét), akkor fennáll a gyanú, hogy egy porckorongsérvel van dolgunk. Ekkor megtörténik a fent említett kivizsgálás, és ha valóban kimutatja a porckorongsérvet (vagy egyéb műtendő

elváltozást), akkor a műtéti beavatkozás ajánlott.

Még van egy eset, amikor ajánlott az operáció, és pedig, ha jelentős idegkárosodás érzékelhető. Az ágyéki- és keresztcsonti idegek károsodásai részleges vagy teljes bénulással járnak. Például a beteg nem képes lábujjhegyen vagy a sarkain járni, vagy nem érez a lábai valamely részén, esetleg a medence(fenék)- vagy a szeméremtájékon, máskor pedig székelési vagy vizeelési zavarok lépnek fel. Ezek a tünetek mind-mind felkiáltójelek, és további kivizsgálást és műtétet igényelnek.

Megelőzés

Ami a hátfájdalmak megelőzését illeti, fontos egy pár dolgot megjegyezni.

1. Olyan személyek, akik a munkához vannak szokva, nagyobb terheket bírnak, mint gyengébb testalkatú, fizikai munkához nem szokott társaik. Vegyük figyelembe mindig a *bíróképességünket* és annak függvényében cipeljünk terhet. Ne vállaljunk olyan terheket, amiket nem bírunk el. Inkább két adagban vagy ketten, mint egy és rosszul.
2. Bárki erősítheti hátizomzatát, ezzel növelve bíróságát. Sajnos már mindennapjaink során nem igazán ápoljuk a helyes testtartást és az ehhez tartozó egészséges gerincizomzat kar-

Standing hamstring stretch

Cat and camel

Side plank

Pelvic tilt

Quadruped arm/leg raise

Gluteal stretch

Partial curl

Extension exercise

Néhány, hátfájás elleni tornagyakorlat

bantartását. Kevesebbet mozgunk mint elődeink. Viszont néhány tornagyakorlattal, ami nem vesz el többet, mint 10-15 percet napi programunkból megedzhetjük hátizomzatunkat. Ma már bizonyított, hogy aki megedzett, begyakorolt hátizomzattal rendelkezik, kevésbé kitett a hátfájdalmaknak. (Gyakorlatok – lásd ábra)

3. Emeléskor vegyük figyelembe, hogy ne hajolva emeljünk, hanem a tárgy mellé leguggolva. Így a lábaink bírják a terhet, nem a gerincoszlopunk
4. A háti fájdalmakat a túlzott testsúly is súlyosbítja. Már ennek érdekében is érdemes egy értelmes fogyókúrába kezdeni, megannyi egyéb egészségügyi előny mellett.

Ha már jelentkeznek a hátfájdalmak, mit lehet tenni? Amint említettem, ha egy emeléskor hirtelen beállt fájdalomról van szó, akkor először is ágyi pihenésre van szükség. Fájdalomcsillapító: ha a szokványos nem működik, akkor erősebb (ópium-származék) is bevethető. A hátat melegben kell tartani. 1-2 nap után neki kell fogni egy fokozatos tornához, hogy a hát minél hamarabb visszanyerje korábbi rugalmasságát. Amennyiben a fájdalom enged, neki kell állni a lábak, derék megmozgatásához. Ha lehetőségünk van szakember által vezetett gyógytornára, akkor éljünk vele.

Mit tegyünk, ha már hosszú idő óta hátfájdalmakkal élünk? A fent említett tornagyakorlatok mindenképp hasznosak, és ha van lehetőségünk rá – sportoljunk. Az úszás például kiváló a hátizmok és a gerincoszlop egészségére néz-

2 WINDSHIELD WIPERS (10-12 reps)

4 PLANK (20-60sec)

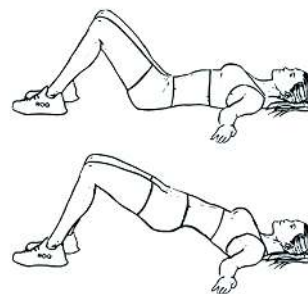
5 SIDE PLANK (20-60sec)

1 BIRD-DOG (6-12 reps)

3 HIP RAISE (10-15 reps)

6 CAT-COW (10-12 reps)

Derékfájás elleni tornagyakorlatok

ve. Súlyfőlőslegtől lehetőleg meg kell szabadulni. Országunkban számos gyógyfürdő van. Nem hoz mindenképp egyértelmű javulást, de egyeseknél beválik, ha szabadságukat ilyen helyen töltik el. Némely helyeken iszapos pakolás is rendelkezésre áll, ami ugyancsak enyhíthet a fájdalomon.

Ha a fájdalmak mindennapjainkat zavarják, kérhetünk fájdalomcsillapítót háziorvosunktól, a patikából. Fontos, hogy az első erős hátfájdalmak lehetőleg teljesen elmúljanak. Tehát az első hetekben ne vonakodjunk élni a fájdalomcsillapítók lehetőségével. Ezek közül megemlítem a Diclofenac-ot, ami egyes vélemények szerint háti fájdalmakra a nem ópium szár-

mazékok közül a leghatásosabb, meg Ibuprofen-t, Ketonal-t stb.

Ezeket a gyógyszereket fontos egy gyomorsavgátlóval megtoldani, főleg hosszú távon és főleg azok, akiknél a gyomorsav problémákat szokott okozni. Ilyen gyomorsavgátló gyógyszer az Omeprazol, Pantoprazol vagy Esomeprazol stb. Erős fájdalmak esetén bevethetőek rövid ideig az ópium-származékok, mint például a Tramadol, Tilidin. Ugyancsak erős fájdalmakra helyileg is lehet érzésteleníteni injekcióval, ami javíthat a helyzeten. Az első idegbecsípődési eset során tehát fontos, hogy megszabaduljunk a fájdalomtól. A hosszú ideig eltartó fájdalmat már nehezebben lehet kezelni.

Összefoglalásképpen:

1. Tegyük meg mindent hátunk, hátizomzatunk jó karbantartása érdekében. Már fiatalkorunkban szokjuk meg, hogy aktívak legyünk, végezzünk testmozgást helyes testtartással.
2. Ha súlyos terhekkel van dolgunk, mindig értelmesen cipeljünk és emeljünk őket.
3. Ha idegbecsípődést szenvedtünk, heverjük ki, éljünk a fájdalomcsillapítókkal amíg megszabadulunk a fájdalomtól és végezzünk bőségesen hátyakorlatokat.
4. Ha hosszú ideje tartó hátfájdalmak gyötörnek, menjünk orvoshoz. Gyógytorna, gyógyfürdők, orvos által felírt gyógyszer, fogyókúra – mind olyan eszközök, melyek segíthetnek a tüneteken.
5. Ha huzamosabb ideig nem javult a helyzet, akkor valamilyen úton egy mágneses rezonancia elvégzendő. A fájdalmak forrása lehet egy porckorongsérv, amit ez a vizsgálat kimutat.
6. Ha egy idegbecsípődés során bénulást, zsibbadást érzünk

lábunkban vagy medencetájékön forduljunk aznap orvoshoz. Ha lábadozásunk ideje alatt bénulás, zsibbadás áll be, ugyancsak orvosi vizsgálat szükséges.

7. Ha a hátfájdalmak nem megerőltetés, ütés, vagy esés során állnak be, hanem fiatal- vagy időskorban hirtelen lépnek fel, forduljunk orvoshoz.

Megjegyzések:

Nyaki csigolyák – vertebrae cervicales

Mellkasi csigolyák – vertebrae thoracales

Ágyékcsigolyák – vertebrae lombares

Keresztcsigolyák – vertebrae sacrales

Keresztcsont – os sacrum

Farokcsont – os coccygeale

Orvosilag minden csigolyát egy betűvel és egy számmal jelölnek: C1 – vertebra cervicalis 1, azaz az első nyaki csigolya

T4 – vertebra thoracalis 4, azaz a 4. mellkasi csigolya

Egy porckorongsérv meghatározása mindig két elemből áll, mint például: L5-S1 – ez arra vonatkozik, hogy az 5. ágyéki és az az 1. keresztcsigolya közötti porckorongról van szó.

Mágneses rezonancia – rezonancia magnetica nuclearis – RMN

Csigolyaközi korong – discus intervertebralis

Porckorongsérv – hernia disci

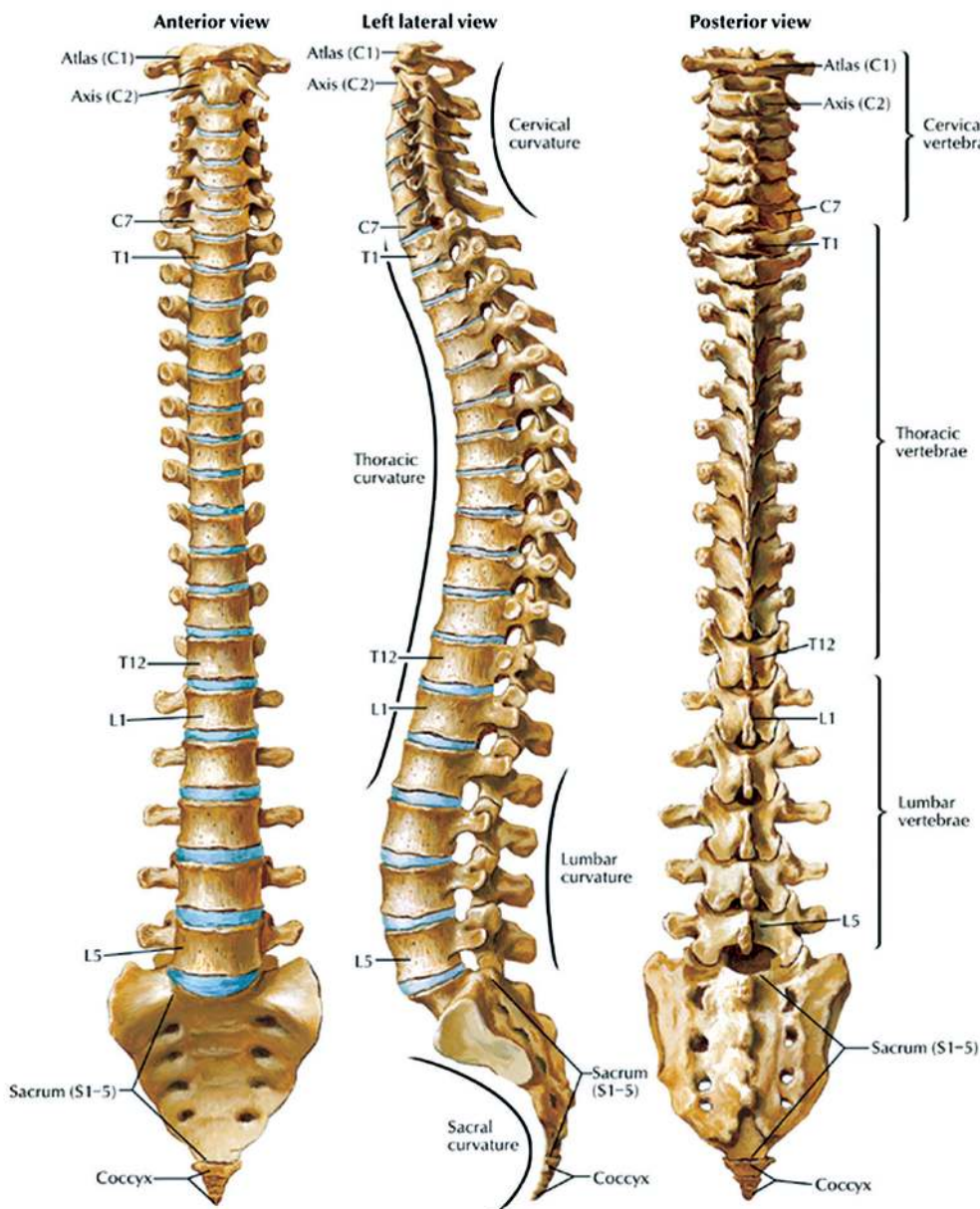
Rupárcsics Arnold Péter

Rezidens orvos –

Általános sebészet

Bremervördei Klinika,

Németország

A gerincoszlopunk elől-, bal oldalsó-, és hátulnézetből

Utam Istennel

Filep Márton

Mily nagyon szereti Isten az embereket! Mennyire őriz minket, és milyen finoman munkálkodik bennünk, már kora ifjúságunktól kezdve!

Ma a Kalotaszegtől keletre eső, Kolozsvár túloldalán kezdődő Mezőségre látogatunk. Egy itteni testvérünk történetét szeretném most elmesélni nektek.

Filep Márton valamikor a második világháború előtti években született Széken. Szülei egyszerű, földműves emberek voltak, és sokkal szegényebb világ járta akkoriban, mint ma. Ezért a fiukat évről-évre, a nyári vakációban elküldték szolgálni Vajdakamarásra, egy picit jobbmódú, több állattal rendelkező családhoz, ahol a teheneket kellett őriznie.

Elmondása szerint, otthon, a szülei szerették őt, de hát eltörődött emberek lévén, nem volt túl sok idejük vele foglalkozni, ő pedig ekkorra – kb. tizenkét éves lehetett – nagyon vad természetűvé vált.

Állandóan szaladgált, kiabált, úgy ahogy volt, mezítlábasan, nem törődött a tövisekkel, kövekkel sem. Másrészt, habár rendszeresen elvitték istentiszteletre, ő nem sokat fogott fel akkoriban mindabból, amit ott mondtak.

Egy este, miután a teheneket hazahajtotta, beült a konyhába, várva a vacsorát. Eközben a gazdasszony is ott tett-vett, sürgölődött. Egyszer csak, ránézve a maszatos, éhes fiúra, észrevette, hogy a lába fel van sebezve.

– Nem fáj? – kérdezte.

– Ó, dehogyan is...

Mit törődött ő ezzel, megszokta már.

De az asszony ekkor lehajolt, és kezébe vette a lábfejét. Tele volt sebbel, zúzódással, tövises szúrásával. Igen, ahogyan akkoriban, a szegény gyerekek lába kinézett – hisz ki engedhette meg magának, hogy még a legelőre, a tehenekhez is cipőt adjon rájuk?

A háziasszony szíve megesett rajta. Gyorsan meleg vizet töltött egy lavórba, és szappant is hozott. Letérdelt előtte, és mosni kezdte a lábát, gyöngéden kitisztítva a sebeket is, majd, az elég hosszas folyamat után szép, fehér kendővel megtörölte.

– Néztem ezt az asszonyt – mesélte később a már nyugdíjaskorú Márton testvérünk – amint meghajolva, oly szeretettel, vigyázva

mossa a lábaimat. Még sohasem tapasztaltam ilyesmit... Otthon, a szüleimnek, mint mondtam, a rengeteg munka miatt nem jutott túl sok idejük ránk. Csak néztem, és olyan jólesett ez a törődés...

És hirtelen valami olyan érzés hatolt a szívembe, amelyet nem tudtam megmagyarázni.

Csendesen, elgondolkodva mentem lefeküdni aznap este. Másnapra virradóan, újból kihajtottam a teheneket a legelőre. Telt az idő, és én minduntalan magam előtt láttam, amint a gazdasszony oly szeretettel mossa a lábamat.

Egyszerre csak úgy éreztem, imádkoznom kell. Bementem a közeli bokrok közé, és letérdeltem, kiöntve szívem-lelkem az Úr előtt, úgy, ahogy én tudtam akkor, mint tizenkét éves fiú. Ez volt az első alkalom hogy így, magamtól, letérdelve imádkoztam!

Azon a délelőttön adtam át szívemet Istennek, és elhatároztam, hogy egész életemen át szolgálni fogom Őt...

Elgondolkodtam, és képzeletben magam előtt láttam a kis falu-

A széki Nádas

Vajdakamarás és környéke

si pásztorlegényt, majd az előttem levő kedves, alázatos, idősebb emberre pillantottam, akinek az arcára, tekintetére volt írva az Istennel való áldott kapcsolat.

„Milyen jó az Úr! – mondtam magamban, és milyen csodálatos az Ő kegyelme!”

Ó, ha fel tudnánk fogni azt, hogy szerető, kedves szavainknak, mások iránti önzetlen szolgálatunknak milyen messzemenő, hihetetlen hatása van az emberi lelkekre!

Ne szégyeljünk hát Jézus nyomdokába lépni! Hagyjuk, hogy Jézus lelkülete hasson át, úgy ahogy abban az asszonyban is, azon az estén, az Ő jelleme mutatkozott meg a kis Márton előtt.

A nyolcvanas években Filep Márton, kedves feleségével, Klárával, és gyermekeivel együtt kiköltözött az Egyesült Államokba, de később már évente hazalátogattak, Kolozsvárra. Így nyílt tehát alkalmam megismerni őt.

Ott, New Yorkban tovább folytatta itteni mesterségét: szobát festett, padló- és falicsempével burkolt.

– Főleg Brooklyn-ban, a zsidóknál dolgozom – mesélte tovább.

(New York e részében nagyon sok zsidó lakik.)¹

– Sokan közülük nem nagyon hisznek semmiben, és én imádkozom értük, munka közben pedig megpróbálok nekik Jézusról beszélni... – mondta elgondolkodva.

Ekkor újból képzeletben magam előtt láttam a képet: a széken ül, vagy a küszöbön áll egy modern zsidó asszony vagy férfi, és Márton testvérünk előttük térdel, a padló-csempét igazítva és ragasztva – miközben Arról a zsidó Emberről

beszél, Aki a végletekig megalázta magát értünk, mindhalálig, két-

¹ A teljes New York államban 2016-ban 1,76 millió ember vallotta magát zsidónak. Ugyanezen évben az Egyesült Államok teljes zsidó lakossága 6,85 millió volt. (Forrás: *U.S Census Bureau*, a *Jewish Virtual Library* honlapján)

Figyelem! Lapunk 21-ik, ez év januári számában, a 10. oldal 7. lábjegyzetében, a *Gyomirtó* című cikkben téves adatot közöltünk, miszerint „Brooklynban ma kb. két millió zsidó lakik.” A valós szám ennek kb. a fele lehet. Szíves elnézésüket kérjük!

ezer évvel ezelőtt – mert nagyon szeretett.

Kedves Olvasók!

Látjuk-e már lelki szemeink előtt Őt, amint a tállal a bűn útjához oly nagyon hozzászakított lábainkhoz közeledik, hogy azokat a Golgotán kihullatott vérével és könnyeivel megmossa...?

„Felkele a vacsorától, leveté a felső ruháját, és egy kendőt vévén, körülköté magát. Azután vizet tölte a medencébe, és kezdé mosni a tanítványok lábait, és megtörölni a kendővel, mellyel körül vala kötve.” (János 13:4-5)

„Annakokáért az az indulat legyen bennetek, mely volt a Jézus Krisztusban is, aki (...) önmagát megüresíté, szolgálai formát vévén

föl (...) És mikor olyan állapotban találtatott, mint ember, megalázta magát, engedelmes lévén mindhalálig, mégpedig keresztfának haláláig.” (Filippi 2:5-8)

P.S. Filep Márton néhány évvel ezelőtt megpihent az Úrban. Reméljük hát a vele és a minden idők hűségeseivel való találkozást a dicső feltámadáskor, az Úr Jézus Krisztus kegyelméből. Ámen.

(J.E.)

A Biblia válaszol

Sátán: valódi lény, avagy csak a gonoszság jelképes alakja?

Évezredek óta a háborúkat leginkább szemtől-szemben vívták, amikor is mind a két fél látható egymást, és a két sereg teljes erővel összecsapott. Ugyanakkor mindig is létezett egy olyanfajta hadviselés, amikor a sokkal gyengébb fél állandóan rejtőzködve, az ellenséget lesből meg-megtámadta, majd visszavonult.

A Napóleon seregei elleni spanyol lázadás alkalmával, (az 1807-1814 között, az Ibériai félsziget birtoklásáért vívott háborúban) a spanyolok ezt a rejtőzködő, le-lecsapó taktikát használták, amelynek a „guerrilla”, azaz „háborúcska” nevet adták (ez a spanyol *guerra: háború* szó kicsinyítő formája).

E fajta hadviselés azonban főleg a dél-afrikai területekért, annak arany- és gyémánt lelőhelyeiért vívott angol-búr háborúk óta¹ vált ismeretessé, amikor is a búrok² sikerrel vetették be e harcformát a (végül mégis győztesé vált) túlerőben levő angolok ellen.

Azóta sikerrel alkalmazták pl. a Mao Ce Tung vezette kínai kommunista forradalomban, ugyanígy a behatoló szovjet csapatok

¹ Az első angol-búr háború 1880-81, a második pedig 1899-1902 között zajlott.

² A búrok Dél-Afrika főleg holland telepeseinek a leszármazottai. Az első holland telep 1652-ben létesült a mai Fokváros (Cape Town) közelében. A *búr* szó a holland *boer: farmer* kiejtési formája a Dél-Afrikában a hollandból kifejlődött *afrikaans* nyelven.

A hiedelmek világa

Az ördögök, démonok, rossz szellemek alakja minden nép vallásában vagy folklórájában jelen van. A bennük hívők félnek ezektől a gonosz lényektől, és különböző módokon próbálnak védekezni. Egyesek keresztet viselnek

Búr harcosok a második angol-búr háborúban

ellen Afganisztánban, és persze a latin-amerikai országok egymást követő forradalmaiban is, ahol már szinte állandósultak a gerilla-háborúk.

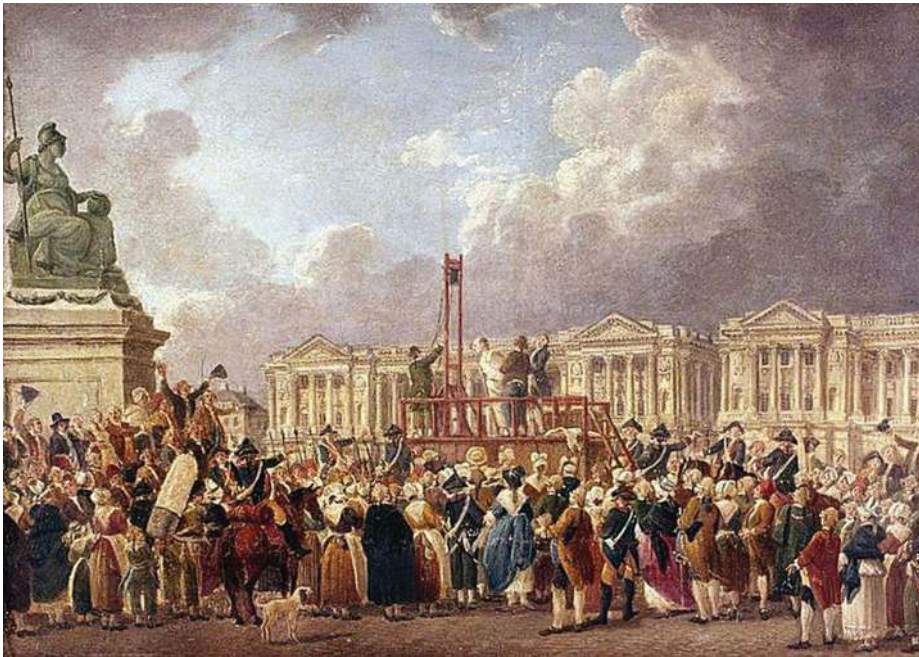
Ez a taktika azonban sokkal régebbi, és egy olyanvalaki találta ki, akiről mai cikkünk szól.

a nyakukban, vagy azt a háztető ormára helyezik – mások pedig, mint pl. az afrikai törzsi vallások hívei, ugyancsak nyakban hordható amulettet kérnek a varázslójuktól az ártó szellemek ellen.

De állandó rettegésben sem lehet élni, és ezért az ember egy

Az afrikai pogány törzsek ma is a démonoktól való félelemben élnek

A francia forradalom idején elvetették a Bibliát és az emberi Észet dicsőítették – és folyt a rengeteg vér

másik módszert is kitalált: nevetni próbál az egész dolgon. Például nemrég láttam egy néhány perces magyar rajzfilmet a furfangos szegény emberről, aki mindig túljár a pokolból fel-feljövő ördögök eszén, számos esetben megtréfálva őket. Ugyanígy számos mese, vicc, karikatúra jelenik és jelent már meg, amelyekben Sátánt meg az ördögöket csupán képzeletbeli, mulatságos figuraként mutatják be.

Vajon mi az igazság?

A „kényelmes” megoldás

Mi – a XIX.-ik században megszülető, és a XX.-ik században kiteljesedő ipari forradalom következtében – egy olyan korszakban nőttünk fel, ahol a technikát meg az emberi észet dicsőítették. A francia forradalom idején beinduló, majd a kommunista hatalmak – de ugyanígy a volt-keresztény, erkölcsi zuhanásban levő Nyugat – által is nagy erővel terjesztett ateizmus minden természetfelettit letagad, és mindazt, ami egykor az őseink hitéhez tartozott (Istent, mennyországot, angyalo-

kat vagy ördögöket) a mítoszok világába száműzi.

Mert kényelmesebb így. Mert ekként nem kell már félni a bűneink miatti végső ítélettől – sőt, kérem szépen, mi is az, hogy „bűn”?

Mert ha már tagadjuk a Teremtő Isten létezését, akkor mi, emberek leszünk e planéta korlátlan urai, és mi döntjük el, mi a jó és mi a rossz – és nem valami ósdi könyvek, mint pl. a Biblia...

És mindez látszólag működik is egy bizonyos pontig.

Többször hallottam olyan esetről, amikor a pszichiáterhez vitt, nagyon furcsán, vagy ijesztően

Az ördög meg a kanász – magyar népmese

viselkedő páciensekről – miután mindenféle emberi tudományt kipróbáltak rajtuk – az orvosok (mind az elmúlt szépemlékű kommunista érában, mind a mostani időkben) ezt mondták és mondják a családtagoknak:

– Ez az eset már nem ránk tartozik – vigyék inkább a papokhoz...

Hogy-hogy? Hát ezt a megoldást melyik orvosi egyetem vagy pszichiátriai tankönyv tanítja?

Semelyik – de az orvosok is tudnak amit tudnak...

Ehhez adódnak hozzá a különböző, számos ember által tanúsított paranormális jelenségek – az ufóktól egészen a hazajáró lelkekig, vagy a mágia révén a sötét erőkkel cimboráló fiatalok vagy idősek borzalmas tapasztalataiig...

Az egyszerű ember ilyenkor beleborzong – és ezt mondja:

– Nem kell sem az ördöggel, sem az ilyesmikkel foglalkozni, és kész!

Ez igaz is, meg nem is. Mindjárt meglátjuk azt, hogy miért.

A Biblia tanúsága

Nyissuk meg hát ezt a régi Könyvet, mely által a Világegyetem Teremtője a mi kis porszem, de Általa mégis olyannyira szeretett lényünkkel kommunikál.

Pál apostol a korinthoszi gyülekezet egyik bűnbánó tagjának a visszavételét szorgalmazva, többek között ezt írja:

„... inkább bocsássatok meg néki, és vigasztaljátok, hogy valamiképpen a felettebb való bánat meg ne eméssze az ilyet. Azért kérek

titeket, hogy tanúsítsatok iránta szeretetet. (...)... ha valakinek megbocsátottam, ti érettetek cselekedtem a Krisztus színe előtt, hogy meg ne csaljon minket a Sátán: mert jól ismerjük az ő szándékait." (2 Korinthus 2:7-8, 10-11)

Itt Sátán abbeli szándékáról van szó, hogy a Krisztushoz viszszeresíteni kívánó bűnöst a testvérek helytelen magatartása által kétségbeesésbe taszítsa.

Ugyanakkor, e szavak mögött egy másik nagy igazság is rejtőzik: Krisztus jó katonájának tudatában kell lennie a Sátán, azaz az ellenség szándékainak.

Maga a Sátán szavunk a héber *satan*: *ellenség* módosíthatatlan formája, és arra figyelmeztet, hogy ne feledjük: nem békeidőben, hanem egy állandó, alattomos háborúban élünk – amelynek tétje mindenünk örök élete.

Másrészt rögtön átérezzük, hogy Pál itt nem egy képzeletbeli alaknak, hanem valóságos lénynek tartja őt.

Az Arizonai Állami Egyetem sportklubjának a logója (Arizona State University Sun Devils)

Sátán két féle taktikát alkalmaz.

Egyrészt rejtőzködik, és elhitheti magát kulturálnak és felvilágosultnak tartó, modern emberrel azt, hogy ő, azaz Sátán nem is létezik. Ekként mesteri kísértéseivel a tőle nem őrizkedő, és amúgy Istennel sem sokat törődő társadalmakat a legnagyobb bűnök-

Homoszexuális-párti felvonulás San Francisco-ban

be és boldogtalanságba húzza le, kárhozatba taszítva őket. Ez az ő egyik gerilla-háborús módszere.

A már említett, Nyugati, jóléti országokban, ahol a templomok egyre nagyobb része lesz csupán múzeum, avagy raktár, sportterem, esetleg szórakozóhelyiség, és az embereknek csak egész kicsi része vallja még magát kereszténynek, a házasságok válságát élik.

Ezenkívül rengeteg a kábítószerező, a romlott médiák által felgerjesztve pedig a többség szabados, parázna életet él. Másrészt terjed a homoszexualitás, az állatokkal való közösülés, meg egyéb utálatos bűnök, melyek miatt az Úr a szodomaikat meg a kánaánitákat kiirtotta.³ Az istenhit hiánya, és a szeretet meghidegülése miatt a gyermekek, felnőttek – habár „mindenük” megvan – mégis nem találnak rá sem a valódi boldogságra, sem az élet igazi céljára: a Krisztusban való üdvösségre.

A másik taktikát illetően Péter apostol így ír:

„Józanok legyetek, vigyázzatok: mert ellenségeitek, az ördög, mint

³ Lásd: 1 Mózes 19 és 3 Mózes 18. és 20. fejezeteit

ordító oroszlán szerte jár, keresvén, kit elnyeljen...” (1 Péter 5:8)

Itt olyan emberekről, keresztényekről van szó, akik tudatában vannak a rájuk leselkedő veszélynek, ám a józanság hiányából kifolyólag mégis áldozatul esnek.

Egy érdekes illusztrációt hallottam erről.

Az oroszánok módszere

Az oroszánok napjainkban egyre inkább beszűkülő területen élnek, valójában már csak Afrikában, a Szaharától délre, azonban régebben a Közel- és Közép-Kéleten (úgy mint pl. Izraelben), Kis-Ázsiától és Görögországtól egészen Indiáig, és ugyanígy Észak-Afrikában is állandó fenyegetést jelentettek.

A régebbi és a mai idők pusztaságokon áthaladó karavánjai az éjjeli táborozások idején egész éjjelen át táplált tüzekkel veszik körül magukat. A kicövekelt tevék és egyéb háziállatok szagát érző, körbe-körbe járó oroszánok pedig félnek e tűz-körön áthatolni, és ezért egy különleges taktikát alkalmaznak: az egyik oldalon, kint, az éjszakai sötétben egyesek, egyre közelebb jöve, borzal-

Egyiptomi tevekaraván

masan bömbölni kezdenek, míg a többiek a másik oldalon csendben várnak.

A megrémült állatok – tevék, szamarak, kecskék, juhok, stb. – megpróbálják eltépni kötelékeiket. Ha ez sikerül, akkor a tűz-gyűrűn átugorva, az ellenkező irányba menekülnek. Azonban itt, a sötétben már a többi oroszlán és a biztos halál várja őket.

Egyeseket az oroszlán bömbölése – a hirtelen lezúduló bajok, vagy a meg nem szűnő, szinte kibírhatatlan, testet-lelket megviselő helyzetek – arra indítanak, hogy hagyják el egyedüli biztonságukat: Krisztust, a Jó Pásztort, és a kinti „sötétségben”, azaz Istentől való elhidegülésben, és végül a hitetlenségében, vagy akár pusztító szenvedélyekben és öngyilkosságban keressenek „menedéket.” De mindezek csupán Sátán csapdái.

Egy ilyen tipikus eset a feddhetetlen életű, istenfélő Jób pátriárkáé. Miután Sátán villámtámadása révén szinte teljes vagyonát és ugyanígy gyermekeit is elveszti, lesújtja a kétségbeesés. E pillanatban az Ellenség felhasználja a szerencsétlen feleséget, aki e

katasztrófában, az addig imádott és őket most látszólag cserbenhagyó Istenben megbotránkozva, férjét is Isten elleni lázadásra és öngyilkosságra biztatja:

„Erősen állasz még mindig a te feddhetetlenségében? Átkozd meg az Istent és halj meg!” (Jób 2:9)

Mielőtt ítélnénk e rettenetes szavak kimondója felett, vizsgáljuk meg önmagunkat: mi hogyan viselkedtünk eddig a nehéz helyzetekben?

Ne feledjük: a gyengébb aszszony – de a nála erősebb férfi

is – milyen könnyen válhat Sátán eszközévé...!

De Jób kitart, még ha nem is érti miért történt meg mindez vele:

*„Ha már a jót elvettük Isten kezéből, a rosszat nem vennők-e el?”
„Az Úr adta, az Úr vette el. Áldott legyen az Úrnak neve!”* (Jób 2:10, 1:21)

Egyszer, Jézusban megbotránkozva, számos tanítványa elhagyta őt. Akkor ő a tizenkettőhöz fordult:

„Vajon ti is el akartok-e menni? Felele néki Simon Péter: Uram, kihez mehetnénk? Örök életnek beszéde van te nálad.” (János 6:67-68)

Legyen ez a mi hitvallásunk is! Még ha nem is látunk mindent tisztán, vagy nem értjük, miért enged meg Isten sok mindent az életünkben, döntsük el ma: semmiképpen nem hagyjuk el Őt, a mi életünk és üdvösségünk egyedüli forrását.

„Én vagyok a jó pásztor (...) Az én juhaim hallják az én szómat (...) és én örök életet adok nekik, és soha örökké el nem vesznek...” (János 10: 11, 27-28)

Most pedig egy másik, nagyon fontos kérdést kell megtárgyalnunk: miért engedi meg az Úr a

Sátán létezését? Vagy talán éppen Ő, a jó Isten teremtett meg egy ilyen gonosz lényt? Hogyan lehetséges ez?

Sátán bukása

Ésajás és Ezékiel próféta könyvében Babilon és Tírusz királyairól szóló prófétai leírásokba elrejtve, e két király ihletőjének, Sátánnak a történetéből ismerhetünk meg nagyon fontos mozzanatokat:

„Miként estél alá az égből, fényes csillag, hajnal fia? Levágattál a földre, aki népeken tapostál! Holott te ezt mondáád szívedben: Az égbe megyek fel, az Isten csillagai fölé helyezem ülőszékemet, és lakom a gyülekezet hegyén messze északon. Felibök hágok a magas felhőknek, és hasonló leszek a Magasságoshoz.” (Ésajás 14:12-14)

Itt Sátánról azt látjuk, hogy valamikor fent az égen lakott, és onnan esett alá.

Erről Jézus így szól:

„Látám a Sátánt, mint a villámlást lehullani az égből!” (Lukács 10:18)

A Jelenések könyvében pedig ezt olvassuk:

„És lőn az égen nagy viaskodás: Mihály és az ő angyalai viaskodának vala a sárkánnyal, és a sárkány is viaskodik vala és az ő angyalai. De nem vehetének diadalmat, és az ő helyök sem találtaték többé a mennyben. És vetteték a sárkány, ama régi kígyó, ki neveztetik ördögnek és Sátánnak, ki mind az egész föld kerekességét elhitei, vették a földre, és az ő angyalai is ő vele levettetének. (...) Jaj a föld és a tenger lakosainak, mert leszállott az ördög ti hozzátok, nagy haraggal teljes, mint aki tudja, hogy kevés ideje van.” (Jelenések 12:7-9,12)

Sátánnak a terve fent a mennyben nem sikerült, és nem győzhette le Istent és az Ő angyalait. Ezért kísértő munkáját itt folytat-

Valahonnan fentről, a Mennyből hullott alá Sátán (nyári égbolt Kapus és Körösfő között)

ja, addig, amíg Isten le nem zárja a bűn és a szenvedés történelmét.

De mi is volt Sátán terve? Az Ésajásból idézett rész szerint ezt mondta magában:

„... Isten csillagai **fölé** helyezem ülőszékemet (...) és **hasonló leszek a Magasságoshoz.**”

Figyeljük meg minden bűn gyökerét: az önfelmagasztálás, és az Isteni pozíció iránti vágyat.

Sátán – csak egy vicces reklámfigura? A Hell (Pokol) „energiaital” (valójában idegigító ital) doboza

Felismerjük-e vonásokat minden idők diktátoraiban?

De ami ennél is rettenetesebb: felismerjük-e őket önmagunkban?

Hányszor akartunk mi már a magunk „urai” lenni, sőt másokon is uralkodni, anélkül, hogy Isten fölöttünk való uralmát elismertük volna, hogy ekként csak Reá hallgassunk?

Van aki, öklével az asztalra csapva, felfuvalkodott pogányságában így kiált fel (még leírni is borzalmas): „Az én házamban nekem még az Atyaúrsten sem parancsol!”

Mások közülünk ravaszabbak: szépen, udvariasan viselkednek, de valójában lelkiismeretüket elhallgattatva és embertársaikat manipulálva élnek istentelen életüket.

Ésajás 14:12-ben a Szentírás úgy szól Sátánról, mint „fényes csillag, hajnal fia.”

Ez héber eredetiben így hangzik: „helel ben-shakar”.

A helel magyarul csillogót, fényeset jelent, a ben-shakar pedig fiát a hajnalnak.

A Hell energiaital reklámja Magyarlóna határában

Az Ótestamentumnak az i.e. II. században keletkezett görög nyelvű fordítása, a *Szeptuaginta*, a helet-heoszforosznak fordítja, ami hajnal-hozót, azaz hajnalsillagot jelent.

Az i.sz. V. század elején keletkezett latin nyelvű Bibliafordítás pedig, a *Vulgata*, ugyanezen szót lucifer-nek fordítja, ami a maga során fény-hordozónak fordítható, és a Földünkről legfényesebbnek látható „csillagra”, a Vénusz bolygóra utal (úgy mint pl. a román *Lucefăr* szó).

Igy tehát a latin *Vulgata* kiadása óta nevezik a keresztények Sátánt *Lucifernek* is.

A Jelenések 22:16-ban Jézus ezt mondja önmagáról:

„Én vagyok Dávidnak ama gyökere, és ága: ama fényes hajnali csillag.”

Az, hogy a Biblia Jézust és a bukása előtti Sátánt egyaránt fényes csillagnak nevezi, azt sugallja hogy eme angyal kezdetben egy nagyon fontos, Krisztushoz közeli helyet tölthetett be a mennyben.

Ugyanezt támasztja alá az Ezékiel könyvében található leírás is, miközben további részletekre is fény derül:

„Édenben, Isten kertjében voltál, rakva mindenféle drágakövekkel (...) Valál felkent, oltalmazó Kérub (...) **Feddhetetlen valál** utaidban attól a naptól fogva, melyen teremtél, míg gonoszság nem talált ték benned. Kereskedésed bősége miatt belsőd erőszakossággal telt meg és vétkezél. Azért levetélek téged az Isten hegyéről, és elvesztélek, te oltalmazó kérub, a tüzes kövek közül. **Szíved felfuvalkodott szépséged miatt, megrontottad bölcsességedet fényességében.**” (Ezékiel 28:13-17)

Ebből az lgehelyből kitűnik az, hogy Isten ezt az angyalt is feddhetetlennek teremtette, fontos vezető szerepet bízott rá, mint felkent, oltalmazó kérubra.⁴ Csak hogy különleges szépsége, bölcsessége és pozíciója folytán büszkeség támadt benne, azaz „szíve felfuvalkodott”, és végül féltékeny lett magára a Teremtőjére, az Ő szent helyére törve.

Ez volt a legelső bűn a Világegyetemben, és ő volt a legelső

⁴ A kérubok az angyaloknak egy különleges osztályát képezik. Lásd: 1 Mózes 3:24, 2 Mózes 25:18-20,22, stb.)

lény, amely valaha is a szerető Isten ellen támadt. Sajnos lázadásában nem maradt egyedül: az angyalok egy részét maga mellé állította, majd további szövetségeseket keresett.

De senki mást nem tudott ezután megtéveszteni, és a Teremtő iránti engedetlenségre bírni – egy bolygó lakóit kivéve... talán már gondoljátok is, melyikről van szó?

Most egyelőre megállunk, de jövő alkalomig ne feledjük: a bűn és lázadás feletti végső győzelem már biztosítva lett a Golgotán. Fogadjuk tehát el és kérjük bűnös szívünk számára is annak a Báránynak a megtisztító vérért, akiről a Biblia így szól:

„Méltó vagy hogy elvedd a könyvet és megnyisd annak pecsétjeit, mert megöleltél, és megváltottál minket Istennek a te véred által, minden ágazatból, és nyelvből, és népből, és nemzetből!” (Jelenések 5:9)

(Folytatjuk)

Jancsó Erik,
Szászfenes

Kalotaszegi mese

A japán apa meg a lánya

„És az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtette, hogy lakozzanak a földnek egész színén, meghatározván eleve rendelt idejüket és lakásuknak határait. Hogy keressék az Urat, ha talán kitapogathatnák őt és megtalálhatnák, jóllehet bizony nincs messze egyikőnktől sem.” (Cselekedetek 17:26-27)

Volt egyszer hol nem volt, réges-régen, vagy talán nem is olyan régen, valahol messze, túl, a Föld túlsó végén, a nagy Keleti-Tengernél is odébb, a Felkelő Nap országában: volt egyszer egy ember.

Hát ez egy nap elvett egy asszonyt. Ha már elvette, akkor annak rendje-módja szerint született előbb egymás után három lányuk, és végül egy fiuk. Volt ekkor nagy öröm, mert arrafelé inkább a fiúgyereket szeretik.

Csak hogy szegények voltak, s még efelett jött egyszer a nagy baj: egy nap meghalt az ember.

Volt sírás-rívás, de mit volt mit tenni: az asszony most már egyedül kínlódott a négy gyerekekkel.

S ahogy már mondtam, és ahogy ott szokás volt: mind a négyen – az asszony meg a három lány – a kisfiút kényeztet-

ték, amint mondják: tejben-vajban fürösztötték – persze, már amennyire módjukban állt.

De ez nem tett jót a fiúnak, mint ahogy nekünk sem tenne – a nagy uramság.

Iskolába sem szeretett járni, és örült, amikor néhány év után megszabadult tőle.

Habár szegények voltak, ő mégis nagyon erős legénnyé cseperedett, habár növésre alacsony maradt. Ezenfelül önfejűvé, kötekedőssé, verekedőssé vált – és sajnos hamarosan rászokott az ottani pálinkafélére, amelyet rizsből volt szokás kifőzni: a *szakéra*.

Amint már mondtuk, erős fiú volt ez a Genicsi – mert úgy hívták – s ezért kovácsmester mellé

adták, inasnak, hadd tanulja ki a kenyérkeresetre valót.

Forgatta is a pörölyt keményen, kezelte a fújtatót, meg amit ott kellett: egyszóval derekasan megállta a helyét.

De munka után rendszerint a kocsmába ment, és jaj volt annak, akinek összetűzése támadt vele: kimonójában éles tört hordott, és ökle kemény volt, mint a vas, amellyel dolgozott.

Már húszéves forma lehetett, amikor az anyja – ugyancsak ottani szokás szerint – elindult, hogy feleséget szerezzen a fiának. Addig-addig járt-kelt, amíg kapott egy szegény, de ügyes leányt.

„Nos, ez jó lesz az én fiamnak... hátha jó útra téríti” – gondolta, és megegyezett a szüleivel.

Nemsokára meg is lett az esküvő, és a fiatal menyecske hozzájuk költözött.

De Genicsi, habár volt benne jó szándék, és próbált is uralkodni magán, természete – fiatal

A Matsue erődített kastély

Kobé látképe

feleség ide vagy oda – csak nem változott meg. Tovább ivott, és kis családjukban – mert eközben egy kislányuk is született – egymást érték a veszekedések.

Egy szép napon az édesanyja nem bírta tovább, és így szólt a fiához:

– Genicsi, drága fiacskám, ez így nem mehet tovább. Keresz hát valami lakást magadnak, és menjetek el.

Genicsit előntötte a méreg:

– Jól van hát, elmegyek – de engem többé nem lát!

Fogta hát az asszonyát meg a kislányát, és kevéske holmijukkal együtt elköltöztek szülővárosából, a Japán-Tenger partja menti Matszué-ból a kb. 200 km-re keletre fekvő nagyon szép városba, az Oszakai-öbölben levő Kobéba.

Itt új életet kezdtek: hamarosan munkát talált egy nagy hajóépítő műhelyben, és nemsokára megszületett a várva-várt kisfiuk is.

Csakhogy – talán már ti is kitáltátok – Genicsi természete itt sem változott meg. Tovább foly-

tatta a kötekedést, ivászatot, veszekedést.

És ebből lett megint a nagy baj: egy este, amikor a városból hazaért, az asszonynak csak hűlt helyét találta. No meg az asztalon egy levelet:

„Egy ilyen emberrel nem bírom tovább – elmegyek, örökre.”

A bölcsőben ott sírt-rítt a párhetes kisfiú, és mellette szomorú tekintettel a szép és okos, de még csak hatéves kislánya, Szadakó.

Genicsi lerogyott egy székre:

„Most mitévő legyek?”

Végül csak kapott egy megoldást: a fiúcskát örökbeadta egy gyermektelen házaspárnak, ő pedig kislányával beköltözött egy ottani fogadóféldébe, egy *gesikujába*, ahol a gazdasszony szívesen gondoskodott a lányáról is, amíg ő munkában volt.

Telt-múlt az idő, és amikor Szadakó amolyan harmadikos lehetett, az egyik barátnője

meghívta egy ottani keresztyén gyülekezetbe, a vasárnapi iskolába.

Szadakónak nagyon tetszett, amit ott tapasztalt, és többé egyik vasárnap sem maradt el. De amint várható volt, egy nap az édesapja is megtudta a dolgot, és nagyon megharagudott.

A japánok az ősök és a Természet szellemeiben hívó *sintoisták*, és ő is buzgón követte e vallást, ezért hát megtiltotta Szadakónak, hogy tovább látogassa a keresz-

Italozóhelyiség Japánban

tyéneket.

De az anyai szeretet nélkü-
ző Szadakó nem tágitott: hiába is
fenyegetőzött édesapja, ő mégis
minden vasárnap, amikor Genicsi
dolgozni volt – mert akkoriban, az
első világháború előtt a japánok
még nem ismerték a heti pihenő-
napot – elment a gyülekezetbe,
és nemsokára szívébe fogadta az
Úr Jézust.

Olyan 12-13 éves lehetett,
amikor súlyosan megbetegedett.
Valamiféle láz gyötörte, és a kór-
házban az orvosok egyre gond-
terheltebben figyelték állapotát.
Egy este Genicsi Nodszu – mert ez
a teljes neve – Szadakó mellett, a
kórházi ágyán ült, amikor is látó-
gatók érkeztek: egy, a férfi számá-
ra ismeretlen házaspár.

Szadakó arca felragyogott:

– Apu, ők az én vasárnapi isko-
lai tanítóim!

Genicsi kényszeredetten be-
mutatkozott, majd, rövid beszél-
getés után a férfi megkérdezte:

– Nodszu úr, megengedné-e
hogymég imádkozzak Szadakóért?

Minden japán sintoista hisz az
ima erejében, és ha csak tehetik,
sok-sok imát mormolnak megholt
őseikhez meg a föld, a folyók, és a
hegyek szellemeihez. Így hát szí-
vesen beleegyezett.

Csak hogy olyanfajta imát, mint
amelynek most tanúja volt, még
sohasem hallott: a keresztyén ta-
nító bensőséges, buzgó könyör-
gésben tárt fel Szadakó helyzetét
az idegen Isten, Jézus Krisztus
előtt, a lány gyógyulásáért ese-
dezve.

A lányka állapotában, az orvo-
sok meglepetésére, hamarosan
javulás állt be, és Szadakó egy idő
után ismét hazatérhetett.

Genicsi, eleget téve a japán ud-
variasságnak, megtette viszont-
látogatását a gyülekezetben, és
megköszönte a tanító imáját,

Tradicionális kézmosás egy *sinto* szentélyben

amely által Isten meggyógyította
lányát.

Ekkor hallott először keresz-
tyén igehirdetést, és mivel Szada-
kó is állandóan kérte, azontúl
rendszeresen látogatta az Isten-
tisztelőket.

Szerette az ottani zenét, és
most már valamennyivel keve-
sebb szakét ivott, de egyéb válto-
zás nem nagyon állt be életében.
Másképp, furcsa módon, vala-
hányszor a szószékről elkezdő-
dött az igehirdetés, ő rendszerint
elaludt, és csak az Ámen-re éb-
redt fel.

Egy vasárnap este a lelkész
megszólította:

– Nodszu úr, már másfél éve jár
hozzánk. Mit tapasztalt eddig?

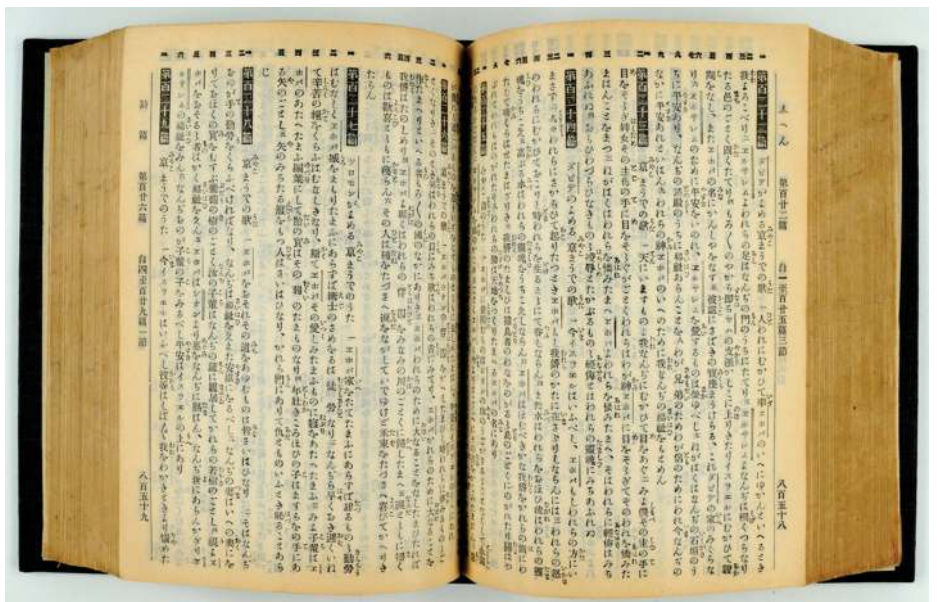
Genicsi rendkívül kényelmetle-
nül érezte magát, és menekülni sze-
retett volna, ám végül ezt válaszolta:

– *Szenszej* (tanítómester), én
sok áldást nyertem!

– És ez mit jelent az Ön számára?

– Hát, most már kevesebbet
iszom...

– Ha csak ennyi az egész – vá-
laszolta a lelkész Genicsi szemébe
nézve – akkor többé nem is kell
idejönnie!

Japán nyelvű Biblia

Japán keresztények ma

Genicsi vérig sértve, a felháborodástól reszketve válaszolt:

– *Josi, kore kara konai jo!* (Azaz: – Jó, soha többé nem jövök!)

Hazaviharzott. Otthon Szadakó már aludt. Genicsi húzott egyet a szakésüvegből, majd aludni tért. De nem jött álom a szemére, s ezért a keskeny létrán felmászott egyszobás házikójuk lapos tetejére. Majd újból aludni próbált, de képtelen volt rá. Végül újra felment a tetőre, és akkor, életében először letérdelt, imádkozni az igaz Istenhez.

Órák teltek el így, gyötrődése közepette.

Hajnal fele járt, amikor lelke mélyén egy tisztán megszólaló hangot hallott:

„Az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megmentse ami elveszett!” (Lukács 19:10)

Ekkor megértette, hogy Jézus éppen az olyan nyomorult elveszettekért jött, mint ő! Szívébe behatolt Jézus Krisztus megmentő szeretetének bizonyossága, és megújult emberként szállt le a tetőről.

A fekhelye mellett megpillantotta a szakésüveget:

„Íme az én ellenségem!” – mondta magában. Megragadta

az üveget, és a ház mögött összetörte.

Lassan már munkába kellett mennie. Az úton elhatározta, bekopog a lelkészhez. Az rögtön ajtót nyitott – mögötte is álmatlan éjszaka állt. Szüntelen imádkozott Genicsiért, és szemrehányásokat tett magának: „Mi üthetett belém, hogy így beszéltem ezzel a szegény emberrel?”

Genicsi meghajolt előtte:

– Szenszej, meg szeretnék keresztelkedni...

Beszámolt elmúlt éjszakai tapasztalatáról, miközben a lelkész nagy örömmel hallgatta.

Ezután Genicsi többé nem ivott, és nem aludt el az Istentiszteleteken. Fél év múlva pedig kereszttség által szövetséget kötött az Úr Jézussal.

Milyen szép lehetett volna ezután az életük! De e föld még nem a mennyország: itt a bajok bármikor lecsaphatnak az emberre.

És így volt ez Genicsi és Szadakó életében is. Nemsokára súlyos gazdasági válság köszöntött be Japánban, és Genicsi munka nélkül maradt.

Nehéz, nélkülözéssel telt esztendőök következtek, amikor is Kobé szegénynegyedében éltek, és burgonya viszonteladásból próbáltak megélni. Volt olyan eset, amikor hiába is kívánta kislánya, még egy darab tojásra sem telt, és Genicsi egyre jobban megtanult forró imában Istenre hagyatkozni. Ő válaszolt is könyörgésükre, és a nehézségekben számtalanszor megmutatta segítő hatalmát.

Lassan Szadakó megnőtt, elvégzett egy keresztény iskolát, és jó állást kapott, mint kereskedelmi levelező. Nagy volt az örömük, és szebb jövőről álmodoztak, amikor is a lány újból, nagyon súlyosan

Nemrég a Krisztushoz megtért fiatal japán nő

megbetegedett. Hónapokig volt kórházban, majd hazaengedték.

Otthon további három évig élt, mint ágyhoz kötött beteg, de nem veszítette el jókedvét. Végül megpihent a feltámadás reményében – de még halála napján is együtt énekelt és imádkozott őt ápoló édesapjával. Csupán 23 éves volt ekkor!

Habár a hosszú betegség alatt Genicsi derekasan viselkedett, a temetés után hazatérve összeropant. Hogyan tudta Isten elvenni vidám és kedves kislányát, éppen azt, akit a legjobban szeretett?

Kegyetlennek és távolinak látta most az Urat. Felhagyott az imádkozással, Bibliáját sem olvasta többé. Lassan-lassan pedig egy elhatározás érlelődött meg benne: nem kívánt így tovább élni.

Egy hideg februári éjszakán elhagyta lakását, és lement az Oszakai-öböl partjára. Eldöntötte, hogy beúszik a tengerbe, addig, amíg megfullad.

De most, e rettentő lépés megtétele előtt – ahogy azelőtt sok éven át lefekvéskor is megszokta – hogyan is tehetné, hogy ne jöjjön imában Isten elé?

Letérdelt a homokban, és kiöntötte szívének nyomorúságát Teremtője előtt:

– Látod, hogy nem tudok már Szadakó nélkül élni. Bocsáss meg Uram, értsél meg, de képtelen vagyok rá...

Így vergődött imájában, amikor is újra megszólalt benne a belső, csendes hang, amelyet annak idején a háza tetején hallott:

– Nézz fel a Golgotára...! Kit láatsz ott?

– A Te szent Fiadat, a kereszten.

– Genicsi, a Fiam meghalt érted. Kétekedsz-e a szeretetemben?

Genicsi hirtelen rádöbbsent, hogy az Atya is átérzi a gyermeke elvesztése miatti fájdalmát. És arra is, hogy Ő szenvedett és mindent megtett érte.

Ő, kedves mese-hallgatók, hogyha mindig bízni tudnánk Istenben, bármi is érne...!

Genicsi ekkor ezt válaszolta:

– Bocsásd meg, Uram, kétségbeesésemet. Mostantól fogva egészen Neked szentelem az életemet!

Felállt a térdeiről, és hazasietett.

Azontúl Isten nagy erővel fel tudta őt használni népe körében: örömmel és hittel hirdette – szavával és életével – azt, hogy Isten a szeretet, várva a napot, amikor találkozni fognak Szadakóval, az Úr Jézus országában.

Néhány év múlva Isten újabb házastársat rendelt ki neki, és ő átvészelve a második világ-

háborút is, hosszú öregkort ért meg.

Itt a vége. Mesém ma igaz volt, és akkor volt szép, ha szívünkbe is behatolt.

„Mert szegény és nyomorult vagyok én, még a szívem is megsebesítettett énbennem. (...) Segíts meg engem, Uram Isten, szabadíts meg engem a te kegyelmed szerint!” (Zsoltár 109: 22, 26)

A fenti történet Otto Mosimann: *Mindent legyőző szeretet* (Evangéliumi Kiadó, Budapest), *Nodszu Genicsi* (24-39 oldal) című fejezete alapján íródott.

Nodszu Genicsi 1872-ben született Matszuében, Japánban. A második világháború borzalmait családjával együtt Oszakában élte át, ahol akkoriban egy kórházban szakácsként dolgozott. Hosszú éveken át volt a japáni keresztyén misszió munkása – még nagyon idősen, az ötvenes években is hirdette az Isten Igéjét.

(J.E.)

A Japán-Tenger (avagy Keleti-Tenger) partja

Kalotaszegi Angolóra

Figyelem! Hibakiigazítás: a múltkori leckében tanult *póni* szavunk angol egyes és többes száma írott formában a következő: *pony-ponies* (és nem *poney-ponies*). Szíves elnézésüket kérjük!

Az ötödik lecke írásbeli házi feladatának megoldása:

- 1). – Where are you from?
– We are from Hungary.
- 2). – What are their names?
– Their names are Bill and Fred.
– Where are they from?
– They are from London.
- 3). – Is Jane a doctor?
– No, she isn't. She is a doctor.
- 4). – Who is he?
– He is my brother, John.

- What is his job?
- He is a mechanic.
- 5). – Who are they?
– They are my grandparents.
- 6). – Who is this, on the right?
– She is my sister, Ann.
- 7). – What is this, near the barn?
– This is a bale of hay.
- 8). – What are those, under the trees?
– They are our cows and ponies.
- 9). James is a doctor. Mary is his fiancée.
Ann is Mary's sister. She is Fred's fiancée.
- 10). I am in my friends' house, near Budapest. I love them very much.
Thank you!

Lesson six

A.

here-there, over there

Is this your umbrella, here?
No, it isn't. That is my umbrella, there.
Are these your cases here?
No, they aren't. Those are my cases, over there.

B.

Whose is it? Whose are they?

Is this your car?
No, it isn't.
Whose car is it?
It's my brother's car.

Are these your children?
No, they aren't.
Whose children are they?
They are my neighbour's children.

What a nice house! Whose is it?
It's John's.
These dresses are so beautiful! Whose are they?
They are Mary's.

C.

Would, which, that one, those ones

Would you like some more tea?
Yes, please.
Which cup is yours?
That one, there. The blue one.

Oh, dear Laura, it was such a lovely party...!
Oh, thank you my darling. Which coats are yours?
Those ones, there. The grey one is mine, and the black one is George's.

itt-ott, amott

Ez az Ön esernyője, itt?
Nem. Az az én esernyőm, ott.
Ezek az Ön bőröndjei, itt?
Nem. Azok az én bőröndjeim, amott.

Kié? Kiék?

Ez a te kocsid?
Nem.
Kinek a kocsija?
(Ez) a fiútestvérem kocsija.

Ezek a te gyerekeid?
Nem.
Kinek a gyermekei ők?
Ők a szomszédom gyermekei.

Milyen szép ház! Kié?
A Jánosé.
Ezek a (női) ruhák oly szépek! Kiék?
A Mary-é.

-ne, -nék, melyik, amaz, amazok

Szeretne-e még teát?
Igen, kérem.
Melyik csésze az Öné?
Amaz, ott. A kék.

Ó, kedves Laura, oly megragadó parti volt...!
Ó, köszönöm, drágám. Melyek a ti kabátjaitok?
Amazok, ott. A szürke az enyém, és a fekete a George-é.

D.**In a restaurant**

- Waiter!
- Good evening, sir. Can I help you?
- I'd like the menu, please.
- Here you are, sir.
- Hmm... I would like a roast beef, and some vegetables.
- Which vegetables would you like, sir?
- I'd like some potatoes, some peas and... yes, some carrots.
- And which salad would you like?

- A mixed one, please.
- And how about a starter?

- Oh, yes... a tomato soup, please.
- Would you like anything to drink?
- Yes. Please bring me an orange juice, and a small bottle of mineral water.
- How about a desert?
- Oh, yes. I see you also have apple pie. Is it good?
- Customers usually say it's like at their mother's.

- OK. I'd also like a big slice of it. You know, I am really very hungry!

Egy(A) vendéglőben

- Pincér!
- Jó estét, uram! Segíthetek?
- Szeretném az étlapot, kérem.
- Tessék, uram.
- Hmm... Szeretnék (egy adag) sült marhahúst, és valamilyen zöldségeket.
- Mely zöldségeket szeretné, uram?
- Szeretnék (valamennyi) burgonyát, borsót, és... igen, sárgarépat.
- És melyik salátát szeretné? (Azaz, az étlapon felsoroltak közül.)
- Egy vegyest, kérem.
- És mit szólna egy első (azaz startoló, kezdő) fogáshoz?
- Ó, igen... egy paradicsomlevest, kérem.
- Szeretne-e valamit inni?
- Igen. Kérem hozzon nekem egy narancslevet és egy kis palack ásványvizet.
- És mit szólna egy deszerthez?
- Ó, igen. Látom ugyancsak van almás lepényük. Jó-e? A vendégek rendszerint azt mondják, olyan mint az édesanyjuknál. (Azaz mint otthon, amit a mama süttött.)
- Rendben. Ugyancsak szeretnék belőle egy nagy szeletet. Tudja, igazán nagyon éhes vagyok!

Pronunciation and meaning of new words and expressions / *Präunánsziéjsän end mining av njú uádz end ikszpressänz / Az új szavak és kifejezések kiejtése és értelme (ti. magyarul)*

Over there / *äuvär deä* / amott

Umbrella / *ámbrellá* / esernyő

Case – cases / *kéjsz-kéjsziz* / bőrönd-bőröndök

Whose is it – whose are they / *húz iz it – húz ár dej* / kié-kiék

Dress – dresses / *dresz-sz-dressziz* / női ruhák

Which one – which ones / *uics uán – uics uánz* / mely – melyek

Which (kérdőszó): melyik

Would you like ... / *vud jú lájk* / szeretne-e...

Would (kérdőszó): -ne, -nének, stb.

Pl. – Would you like an ice-cream? / *Vud jú lájk än ájsz-krím?* / Szeretnél egy fagyit?

Vagy: – Would they like to come with us? / *Vud dej lájk tu kám uið ász?* / Szeretnének-e (ők) velünk jönni?

Terítve az asztal az angol délutáni teához (afternoon tea party table)

Blue / *blú* / kék

This one, that one / *đisz uán, đet uán* / emez, amaz

These ones, those ones / *đíz uánz, đăuz uánz* / emezek, amazok

My dear / *máj díär* / drágám

Was / *uaz* / volt (az *is* múlt idejű formája)

Such / *szács* / olyan, olyannyira

Lovely party / *lávli párti* / kedves, megragadó, szép parti (estély)

Darling / *dárling* / kedvesem

Coat – coats / *kăut – kăutsz* / kabát – kabátok

Grey, black / *grėj, blek* / szürke, fekete

Mine / *májn* / az enyém

George / *Dzsódzs* / György angolul

Restaurant / *resztóran* / vendéglő

Waiter / *uéjtă* / pincér

Can I help you? / *ken áj help jú?* / segíthetek?

Can: tud (valamit tenni)

I'd like: I would like / *Ájd lájk: Áj vud lájk* / szeretnék

Menu / *menju* / étlap

Here you are! / *Hiä jú ár!* / Tessék! (Udvarias kifejezés, amikor átadunk valamit. Szó szerint azt jelentené: Itt te vagy)

Sir / *szär* / uram

Roast beef / *răuszt bíf* / sült marhahús

Beef: marha (mint húsféle)

Some vegetables / *szám vedzsätăbălz* / valami zöld-

ségféléket (Az angoloknál a burgonya is e csoportba tartozik, mint a főfogást jelentő hús mellé felszolgált körítés.)

A *some*: *valami, valamennyi* névmást angolban a különböző meghatározatlan mennyiségek előtt szokták használni. Pl. – I would like some sugar, some milk and some oranges. – Szeretnék (valamennyi) cukrot, tejet és narancsot. Ugyanígy van románul is: *Aş dori nişte zahăr, lapte şi portocale.*)

Potatoes / *pătėjtăuz* / burgonya (többszámban használják, mint pl. románul is: *cartofi*)

Peas / *píz* / zöldborsó – többszám

Carrots / *kerrätsz* / sárgarépa – többszám

Mixed salad / *mikszd szeläd* / vegyes saláta

How about / *háu äbăut* / mit szólna... (A *Szeretne-e...* kifejezéshez hasonló udvarias kifejezés. Szó szerint a *how* kérdőszó jelentése *hogyan*, az *about* elöljárószó pedig: -ról, -ről.)

Tomato soup / *tomătău szúp* / paradicsom leves

Anything / *eniθing* / bármi

Bring me / *bring mi* / hozzon nekem

Small bottle / *szmól batäl* / kis palack

Orange juice / *arindzs dzsús* / narancslé

Mineral water / *minăräł uótăr* / ásványvíz

Dessert / *dízät* / desszert, utóétel

Also / *ólszäu* / ugyancsak

Have / *hev* / van

Pl.– I have: nekem van, you have: neked van

Apple pie / *epäl páj* / almás lepény / tipikus angol-szász süteményfajta)

Customer / *kásztămăr* / vendég, kliens

Usually / *júzsüälli* / szokás szerint, rendszerint

Say / *szėj* / mondják

Pl. – I say: én mondom, you say: te mondd

A big slice / *ä big szlájzs* / egy nagy szelet

Hungry / *hángri* / éhes

Thirsty / *θäszi* / szomjas

Gyakorlatok

1). Olvassuk el többször és gyakoroljuk be

Tradicionális angol esküvő (Traditional English wedding party)

az anyagot a már megszokott módon! Figyeljünk az – eddigi leckékben és a jelenlegiben – megadott kiejtési formákra.

2). Írjuk ki füzetünkbe a számunkra új szavakat és kifejezéseket, magyar fordításukkal együtt.

3). Másoljuk ki a teljes magyar nyelvű fordítást, majd próbáljuk melléírni a megfelelő angol mondatokat.

4). Helyettesítsük be az alábbi mondatokban a lejjebb megadott szavak közül az odaillőket!

1). Is your case, here?
No, it isn't. That's case, over there.

2). Are your pens, there?
No, aren't. These are mine,

3). car is that?
It's my father's.

4). Whose books they?
They are Jane's.

5). Would you some more juice?
No, thanks. I'm thirsty.

6). coat is yours?
The black one.

(1-6: *not, here, like, those, are, my, one, this, which, whose*)

Figyelem!

Contractions / Összevonások

It's: it is Aren't: are not

Isn't: is not I'd: I would

7). Which pens are mine?

Those, on the right.

8). evening, sir! Can help you?

9). I like a tomato salad, please.

10). vegetables you like, sir?

11). about some more tea?

12). I'd like beef-steak, and boiled potatoes, please.

(7-12: *some, I, ones, would, good, how, which, a, 'd*)

Let's count!

21 – twenty-one / *tuenti-uán*

22 – twenty-two / *tuenti-tú*

23 – twenty-three / *tuenti-θrí*, etc.

30 – thirty / *θäti*

31 – thirty-one / *θäti-uán*

Egy angol vendéglőben (In an English restaurant)

32 – thirty-two / *θäti-tú*

33 – thirty-three / *θäti-θrí*, etc.

40 – forty / *fóti*

50 – fifty / *fifti*

60 – sixty / *szikszti*

70 – seventy / *szevänti*

80 – eighty / *éjti*

90 – ninety / *nájnti*

100 – one hundred / *uán hándrid*

And finally a Scripture verse (És végül, egy szentírási lge):

„**In the beginning, God created the Heavens and the Earth.**” (Genesis 1:1) / *In ðä biginning, Gad kriéjtid ðä hevän end ði äθ.*” (Dzsenäszisz, one-one) / „Kezdetben teremtette Isten a Mennyet és a Földet.” (1 Mózes 1:1)

Megjegyzés: a *the* határozott névelő kiejtése mássalhangzó előtt *ðä*, míg magánhangzó előtt *ði*.

Pl. – the **H**eavens, the **m**an (*ðä hevänsz, ðä men* – a mennyek, az ember)

Vagy: the **E**arth, the **a**nimals (*ði äθ, ði enimälz* – a föld, az állatok)

Thank you, and good-bye!

(J.E.)

Kedves Olvasók!

A Kalotaszeg Reménye minimális előállítási költsége a 2018 május-2019 április időszakra **20 lej**, melyet terjesztőinknek nyújthatnak át ez év május végéig. Köszönjük az eddigi támogatásokat!

Kalotaszegi Istenes vers

Zörgetek

„Íme az ajtó előtt állok és zörgetek: ha valaki meghallja az én szót, és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, és vele vacsorálok, és ő énvelem.” (Jelenések 3:20)

Otthagytam a mennyet, királyi koronám,
Érted, hogy könnyítsek bűneidnek súlyán.
Magamra vállaltam vétkeid büntetését,
Elvettem válladról gonoszságod terhét.

Ott állok most szíved zárt ajtaja előtt,
Zörgetek hogy megnyisd ez ajtót mielőbb.
Éltem a Golgotán érted föláldoztam,
Üdvöt s örök éltet néked ott nyújtottam.

Érted ért megvetés, szenvedés, gyalázat,
Érted ittam ki a keserű poharat.
Gecsemáné kertben haláltusát vívtam,
Atyám előtt érted mint Megváltód szóltam.

Lefizettem érted bűneidnek zsoldját,
Golgota felé cipeltem nehéz kín-keresztfám.
Bűneid – mert voltak – e keresztre vittem,
Zörgetek: szíved nyisd meg végre énnekem.

Ne engedd hogy soká várjak míg megnyitod,
Ne utasíts el, ha zörgetek, hisz hallod.
Engedjél bemennem s veled vacsorálnom,
Téged gyermekemnek már ma szólítanom.

Sokszor mondtál nemet, bár zörgettem szíveden,
Elutasítottál, nem tartottál velem.
Hívlak most is téged: jöjj, drága gyermekem,
Fogadd el hűségem, s légy követőm nekem.

Ma még mint Megmentőd zörgetek szíveden
Ne tétovázz oly soká, siess, engedelmesen.
Nálam van szeretet, béke, s örök élet:
Ha követsz ma engem, mindez tied lehet!

Még ma fogadd el, ó, Megváltód hívását,
Mert holnap tán késő: nem hallod már szavát.
Ma még zörgetek, hívlak, mint szerető Megváltód,
De nem soká úgy jövök el, mint ítélőbíród.

Simon Iluska, Türe

Kalotaszeg: *Nádasmente:* Kisbács, Szucság, Méra, Vista, Türe, Mákó, Bogártelke, Daróc, Inaktelke, Egeres-Gyártelep, Egeres-falu, Jegenyé. *Peremvidék:* Kajántó és Györgyfalva. *Havasalja és környéke:* Szászfenes, Magyarlóna, Magyarfenes, Tordaszentlászló, Léta, Gyalu, Magyarapus, Kiskapus, Gyerővásárhely. *Felszeg:* Gyerőmonostor, Kőrösfő, Sárvásár, Nyárszó, Bánffyhunyd, Kalotadámos, Jákótelke, Magyarvalkó, Kalotaszentkirály, Magyarókereke. *Alszeg (Almás völgye):* Ketesd, Bikal, Zsobok, Sztána, Farnas, Kispetri, Nagypetri, Váralmás, Bábonny, Középlak, Zsombor.

Kalotaszeg Reménye

Szerkesztő: **Jancsó Erik**

E-mail:

kalotaszegremeny@gmail.com

Minden eddigi lapszám elolvasható és ingyenesen letölthető a

www.kalotaszegremeny.ro honlapról.

Tel: **0749 021 935**

Postacím: 400 107 Cluj-Napoca (Kolozsvár), str. Cuza Vodă (Postakert utca) nr. 12 (szám)

Bankszámla: Asociația „Pro Scriptura”. Conturi Banca Transilvania: RO 72 BTRL RON CRT 0383 906 901 (lejben), RO 22 BTRL EUR CRT 0383 906 901 (euróban).

ISSN/ISSN-L: 2501-3041

Készült: a *Viața și Sănătatea* Kiadó nyomdájában (Cernica út 101, Pantelimon, Ilfov megye)

A *Kalotaszeg Reménye* egy magánkezdeményezésű havilap, amelynek révén az élet különböző területeit szeretnénk megvilágítani a Szentírás

által, ez utóbbi jobb megismerésével együtt, kiemelve egyúttal Kalotaszeg keresztényi és szellemi értékeit is (templomok, tájak, reprezentatív épületek, Istent dicsőítő irodalmi alkotások, stb). Ugyanakkor, mivel az *Igemagyarázatok a szerkesztő és a szerzők személyes meglátását tükrözik*, bizonyos tekintetben különbözhetnek egyik vagy másik történelmi Egyház vagy egyéb felekezetek álláspontjától.

Bármikor szeretettel várjuk visszajelzéseiket, megjegyzéseiket és kérdéseiket telefonhívás, SMS, e-mail avagy postai levél útján, a fenti címeiken. Levél esetén a borítékra kérjük írják rá:

Kalotaszeg Reménye

Ha másképpen nem jelöljük, akkor a Bibliai idézetek a *Károli Gáspár* fordításból valók.